Odpovědnost státu za mezinárodněprotiprávní chování

- Odpovědnost je nezbytným "provodním jevem" (corollary) právního systému.
- Projev deliktní způsobilosti státu - viz subjektivita státu
- "Odpovědnost" má 2 významy
  - Liability - odpovědnost za činnosti nezakázané normami MP
    - Závazek břemeni státu, aby činnosti nezakázanou nedocházelo k poškozování ostatních států
    - Případ arbitráže Slévárna v Trailu- přeshraniční imise z kanadské slévárny na území USA
  - RESPONSIBILITY - porušení norem MP - tím se zabývá tato mapa
- Nepřímým aspektem donucení v MP
  - Přímý aspekt - retorze, represálie, protiopatření, sebeobrana - viz též liberační důvody
- Případy
  - Arbitráž Lusitania
  - Průliv Korfu (MSD)
  - Eichmann
    - Vazba univerzální kompetence státu na zločiny podle mezinárodního práva
    - Omisivní delikt
    - Poprvé konstatována možnost reparace imateriální újmy v MP
    - Porušení zákazu vměšování do vnitřních záležitostí Argentiny
  - Ambasádá USA v Teheránu (MSD)
    - Přičitatelnost - patientia a receptus
    - Přičitatelnost (Mosad vs. "dobrovolnici")
  - Contras (MSD)
    - Pouhé financování nestačí, musí být dána efektivní kontrola či velení
- Koncepce odpovědnosti není bilaterální " škůdce-poškozený", leč je ovlivněna existencí závazků států erga omnes
- **Povaha - objektivní**
  - Liberační důvody
    - Okolnosti vylučující protiprávnost
      - Přivolení poškozeného
      - Výkon sebeobrany
      - Vyšší moc
      - Tíseň
      - Stav krajní nouze
      - Protipatření
  - Zavinění není vyžadováno - těžko prokazatelné pro oběť porušení
- **Prameny**
  - Obyčeje
    - Není formálním pramenem MP, leč v rozhodvací činnosti mezinárodních soudů a tribunálů sehrávají značnou úlohu: řada pravidel v nich jsou považována za reflexi obyčejů
  - Soft Law- Návrh článků odpovědnosti státu za mezinárodně protiprávní chování (KMP)
  - Mezinárodní smlouvy - viz PMP
- **Poškozený - kterýkoli subjekt MP**
  - Diplomatická ochrana (DO) jako způsob vymáhání odpovědnosti
    - Vznik mezinárodního soudnictví jako procesního mechanismu vymáhání odpovědnosti za porušení MP
- **Podmínky nezbytné ke vzniku odpovědnosti**
  - Porušení mezinárodního závazku
  - Přičitatelnost
    - Podmínky DO
      - Státní příslušnost
      - FO - "genuine link"
        - Barcelona Traction (MSD)
        - Nottebohm (MSD)
      - PO - Inkorporace - zápis v obchodním rejstříku
      - Vyčerpání (účinných) prostředků nápravy
        - Elettronica Sicula (USA proti Itálii) MSD
    - Stát je fikce, jedná vždy nějakými osobami či entitami
- **Návrh článků (soft law- forma!!) odráží OMP, lex specialis může stanovit odlišnou úpravu odpovědnosti státu !!! (např. mořské či kosmické právo)**
  - Tzv. komplexní instituty - učebnice Malenovsky - s. 329 a násl.
- **Odpovědnost dle MP vzniká nezávisle na tom, zda dána odpovědnost podle vnitrostátního práva**
  - Rozdíl oproti vnitrostátní odpovědnosti - škoda je pouze fakultativní prvek odpovědnosti, NIKOLI OBLIGATORNÍ
  - Pozor: primární závazek státu může vyžadovat porušení vnitrostátního práva jako podmínku porušení mezinárodního závazku - viz PMP!
- **Původ - římské právo - občanské právo - ústící v odpovědnost za porušení standardů ochrany cizinců**
- Mezinárodní závazek
  - obsažen v pramenech MP
  - Komisivní i omisivní
  - Znějící na chování vs. na výsledek
  - Porušení dispozitivních versus kogentních norem
    - Závazná porušení závazků z kogentních norem - právní následky !!!
      - "hrubé" nebo "systematické"
      - povinnost spolupráce států
      - zákaz uznání situace
      - nesmějí poskytnout pomoc a podporu takovému chování
      - Aktivně legitimovány všechny státy
      - Aplikace úmluvy o předcházení a potlačování genocidia (MSD)
  - Jednorázové vs. pokračující porušení závazku/složené porušení závazku
- čl. 38 (1) Statutu MSD (viz přednáška 1.4.)
- závazky vyplývají z:
  - Obyčeje
  - Mezin. smlouvy
  - Principů MP
  - Soudního rozhodnutí
- Přičitatelnost
  - 1. Orgány de jure
    - dle vnitrostátního práva státu
    - Pojjem "orgán" třeba interpretovat extenzivně
    - struktura a funkce
    - zahrnuje federální jednotky i samosprávu
    - Přičítá se i jednání ultra vires
  - 2. Entity, na něž přeneseny prvky pravomoci státu
    - přenesené státem
    - governmental authority, jíž by jinak vykonával stát sám
    - Entita musí jednat v rámci přenesené " governmental authority"
      - Patientia - opominutí jednat tam, kde byl stát vázán jednat.
      - Zde se tedy jednání ultra vires státu nepřičítá
      - Explicitně není regulováno v Návrhu, nicméně potvrzeno v případu Diplomatického a konzulárního personálu v Teheránu (MSD)
        - Nicméně:hovoříme zde stále ještě o sekundárních pravidlech odpovědnosti, anebo primárních pravidlech porušení závazku tzv. due dilligence na straně státu?
      - Schválení a přijetí jednání za své orgánem oprávněným vyjadřovat vůli státu (čl. 11)
        - Chomejní (Írán) v případu Diplomatického a konzulárního personálu v Teheránu , tolerance a schválení procesu s A. Eichmannem před izraelskými soudy
    - Dan Cake proti Maďarsku - je státu přičitatelné jednání insolvenčního správce?
    - Příklad: soukromé bojové společnosti
  - 3. Orgány de facto
    - Nejsou orgány de jure ani entitami s přenosem pravomocí
    - Co zkoumám: faktickou vazbu mezi státem a jednáním soukromé osoby (FO i PO)
    - Kritéria
      - Efektivní a) kontrola, b) velení či c) příkaz (čl. 8)
- PRespektuj souslednost kroků 1., 2., 3.
- Výchozí myšlenka: státu se zásadně nepřičítá jednání soukromých osob
  - Důsledek: striktní interpretace přičitatelnosti
- Důsledky porušení mezinárodního závazku
  - Povinnost ustat v porušování
    - Nesplněný závazek státu přitom trvá
  - Povinnost poskytnout záruky a ujištění, že se protiprávní jednání nebude opakovat
  - povinnost reparovat vzniklou újmu tak, aby byly odčiněny ("wipe out") všechny důsledky protiprávního jednání (jako by k porušení nedošlo)
    - Princip PLNÉ kompenzace
      - Skutečná škoda
      - Ušlý zisk
      - Úroky
      - Poškozený musí prokázat jednotlivé prvky kompenzace
      - Kauzalita - čl. 31 Návrhu: " injury caused"/"le préjudice causé"
        - Arbitráže Alabama/Naulilaa (Portugalsko proti Německu): vznik újmy musí být rozumně předvídatelný/v adekvátní souvislosti s mezinárodněprotiprávním jednáním.
  - Formy reparace
    - materiální újma
    - nemateriální újma
    - preference navrácení v předešlý stav před kompenzací
      - Případ Chorzówské továrny (Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti)
      - Satisfakce - např. omluva, vzdání pocty vlajce atd.

XMind | Trial Mode